

Ryszard Żmuda

Dr Aleksander Stefan TULCZYŃSKI
(1942-2011), Warszawa – GBL

Forum Bibliotek Medycznych 5/2 (10), 428-432

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Aleksander TULCZYŃSKI (1942-2011) lekarz, pediatra, chirurg dziecięcy, filozof, urzędnik, działacz społeczno-polityczny i związkowy, członek towarzystw naukowych, nauczyciel akademicki, adiunkt Akademii Medycznej w Warszawie, redaktor naczelny, dyrektor Wydawnictw Lekarskich PZWL, wicedyrektor Departamentu Nauki, Kształcenia i Współpracy z Zagranicą Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej, kierownik Działu Kształcenia, Wydawnictw i Poligrafii Instytutu Matki i Dziecka, dyrektor Głównej Biblioteki Lekarskiej im. Stanisława Konopki

w Warszawie.

Urodził się 5 czerwca 1942 roku w Warszawie w rodzinie inteligenckiej Stefana i Wandy z domu Zielińska. Dwojga imion Aleksander Stefan, ale drugiego nie używał. Żonaty z Elżbietą Aleksandrą.

Do Szkoły Podstawowej w Warszawie uczęszczał w latach 1949- 1955, następnie kontynuował naukę w XI Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Reja w Warszawie (1955- 1959). Studiował (1959- 1966)- dyplom i tytuł zawodowy lekarza (12 V 1966) na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie. Odbił także studia eksternistyczne (1967-1970) na Wydziale Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego- dyplom i tytuł zawodowy magistra filozofii (25 IX 1970), które ukończył na Wydziale Nauk Społecznych UW. Doktoryzował się (29 VI 1972) na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Gdańsku. Pediatryczny staż podyplomowy odbył w Szpitalu Dziecięcym w Warszawie (1 VI 1966-). Uzyskał specjalizacje z zakresu pediatrii I° (20 IV 1970), chirurgii dziecięcej I° (1975) i organizacji ochrony zdrowia II° (1997/ 1998).

Napisał pracę magisterską: *Problematyka etyczna polskich kodeksów deontologicznych lekarskich* i rozprawę doktorską: *Ewolucja norm deontologicznych lekarskich na ziemiach polskich od 1815 do 1936 roku*, której promotorem był prof. dr Tadeusz Bilikiewicz.

Zajmowane stanowiska i pełnione funkcje. Akademia Medyczna w Warszawie. Katedra Filozofii, starszy asystent techniczny (1 II 1964- 31 I 1974), Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie, wykładowca (1968-1969), podczas służby wojskowej; Miejski Szpital Dziecięcy im. prof. dr med. Jana Bogdanowicza w Warszawie. Oddział Chirurgii Dziecięcej, asystent (1 II 1974-29 II 1976), starszy asystent; Akademia Medyczna w Warszawie. Zakład Dydaktyki, starszy wykładowca (1 III 1976-), adiunkt (1 III 1976-31 X 1986); Państwowe Zakłady Wydawnictw Lekarskich, Wydawnictwa Lekarskie PZWL, redaktor naczelny, dyrektor (1 XI 1986 - 30 IV 1991); Akademia Medyczna w Warszawie. Katedra Nauk Społecznych. Zakład Filozofii, starszy wykładowca (15 VII 1991-30 IX 1992); Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie.

Departament Rehabilitacji, specjalista (1 X 1992-31 V 1994); Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej. Departament Nauki, Kształcenia i Współpracy z Zagranicą, wicedyrektor (1 VI 1994-31 X 1996); Instytut Matki i Dziecka w Warszawie. Dział Kształcenia, Wydawnictw, Poligrafii, kierownik (1 XI 1996- 2 VII 2000); Główna Biblioteka Lekarska im. prof. Stanisława Konopki w Warszawie, dyrektor (3 VII 2000-30 VI 2011). Po odwołaniu 1 kwietnia 2011 roku z pełnienia funkcji dyrektora, przeszedł na emeryturę i wkrótce zmarł.

W czasie pełnienia przez A. Tulczyńskiego funkcji dyrektora GBL ta zasłużona w drugiej połowie XX wieku ksiąźnica zaczęła przeżywać różnorodne trudności m.in. ekonomiczne (sprawa ZUS), personalne i inne. Zaprzeszono w 2002 roku wydawać *Biuletyn GBL*. Dyrekcja i pracownicy, pomimo zaproszeń, przestali uczestniczyć w dorocznych konferencjach naukowych organizowanych przez biblioteki uczelni medycznych. Kontakty zewnętrzne zostały bardzo ograniczone. Zadziwia również fakt przeniesienia rozpraw doktorskich z Działu Zbiorów Specjalnych, przy ulicy Jazdów 1 A, do głównego gmachu GBL (ul. Chocimska 22).

Działalność dydaktyczna – prowadził zajęcia ze studentami z propedeutyki lekarskiej (1962-) i deontologii lekarskiej (1977, 1992) w Akademii Medycznej w Warszawie. Uczestniczył w wykładach dla Rzeczników Dobra Służby Zdrowia w Warszawie (1973). Był aktywny w szkoleniach. Wygłaszał referaty na konferencjach naukowych.

Praca naukowa- podejmował problematykę badawczą z zakresu deontologii lekarskiej, efektywności pracy lekarza, podstawowej opieki zdrowotnej, reformy służby zdrowia. Ogłosił drukiem ok. 60 publikacji. Był zastępcą redaktora naczelnego *Biuletynu Okręgowej Izby Lekarskiej w Warszawie*. W bibliografii podmiotowej zarejestrowano 45 pozycji.

Członek: Związku Młodzieży Socjalistycznej (1962-), Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (18 XII 1967-), Związków Zawodowych Pracowników Służby Zdrowia (14 II 1972-), Polskiego Towarzystwa Historycznego (1972), Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, Sekcji Historycznej, Polskiego Towarzystwa Medycyny Społecznej i Zdrowia Publicznego, Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji (15 I 1972-2011), Zarządu Głównego, skarbnik (1972-1974), – sekretarz Rady Naukowej – przy Ministrze Zdrowia (1972-), sekretarz Zespołu ds. Deontologii Lekarskiej (1975-1978), Komisji ds. Wydawnictw Lekarskich MZiOŚ, Polskiego Towarzystwa Higienicznego – członek honorowy (1995), Komisji Bioetyki przy Instytucie, Pomnik Centrum Zdrowia Dziecka (2003-2008), Komisji ds. Reformy Służby Zdrowia Urzędu Rady Ministrów, Komisji Sejmowej ds. Powołania Izb Lekarskich.

Otrzymał: dyplom uznania „Zasłużony dla higieny” (1998) oraz nagrody – JM Rektora AM – dydaktyczno-wychowawcza (1972), Ministerstwa Zdrowia II° (1980,1986).

Zmarł 12 sierpnia 2011 roku w Warszawie. Został pochowany na Powązkach.

Spis publikacji

1972

1. 50th anniversary of the Warsaw Gynecologic Society. *Gin. Pol.* 1972 Vol. 43nr 7s. 881-887

Współaut.: Longin Marianowski,

1973

2. Acid-base equilibrium in blood samples from pregnant sheep and lamb fetuses in experimental hypoxia and hyperoxia. *Gin. Pol.* 1973 Vol. 44 nr 11 s. 1257-1264

Współaut.: Longin Marianowski, Antoni Koziorowski, Wojciech Dobrowolski, Wiesław Serzysko,

3. Effect of controlled compression of the umbilical cord on blood gases and acid-base equilibrium in lamb fetuses. *Gin. Pol.* 1973 Vol. 44 nr 12 s. 1405-1412

Współaut.: Longin Marianowski, Antoni Koziorowski, Wojciech Dobrowolski, Wiesław Serzysko,

4. Gas exchange and fetal circulation in controlled hypoxia in lamb fetuses. Experimental model. *Ginek. Pol.* 1973 Vol. 44 nr 10 s. 1125-1132

Współaut.: Longin Marianowski, Antoni Koziorowski, Wojciech Dobrowolski, Wiesław Serzysko,

5. Polish code of deontology in the XIX century. *Wiad. Lek.* 1973 Vol. 26 nr 21 s. 2047-2052

6. Problems of deontology in Poland in the XIX century. *Wiad. Lek.* 1973 T. 26 nr 22 s. 2139-2141

1974

7. Various hemodynamic parameters in lamb fetuses in conditions of controlled maternal hypoxia and compressed umbilical cord. *Gin. Pol.* 1974 Vol. 45 nr 1 s. 7-14

Współaut.: Longin Marianowski, Wiesław Serzysko,, Antoni Koziorowski, Wojciech Dobrowolski

1976

8. Determination of total mercury content in human tissues from the general population and from persons with occupational exposure. *Rocz. Państw. Zakł. Hig.* 1976 R. 27 nr 3 s. 337-344

Współaut.: Bożena Wiadrowska, Tadeusz Syrowatka,, Krzysztof Tulczyński

1978

9. Chlorinated hydrocarbon residues in fatty tissue of children in the City of Warsaw. *Rocz. Państw. Zakł. Hig.* 1978 T. 29 nr 2 s. 213-218

Współaut.: Tadeusz Syrowatka, Danuta Palut, Tadeusz Górski,

1979

10. Organochlorine pesticide residues in the adipose tissue of the population of Warsaw and Warsaw environs. *Rocz. Państw. Zakł. Hig.* 1979 T. 30 nr 5 s. 505-509

Współaut.: Tadeusz Syrowatka, Danuta Palut, Tadeusz Górski,

11. Pozostałości pestycydów chloroorganicznych w tkance tłuszczowej mieszkańców Warszawy i okolic. *Rocz. Państw. Zakł. Hig.* 1979 T. 30 nr 5 s. 505-509, bibliogr., Rez., Sum.

Współaut.: Tadeusz Syrowatka, Danuta Palut, Tadeusz Górski,

1980

12. Deontologia lekarska wśród przedmiotów humanistycznych w nauczaniu medycyny. *Probl. Szk. Nauk. Med.* 1980 T. 5 nr 1 s. 65-68, bibliogr.

13. Model badań empirycznych pojęcia „godność” w deontologii lekarskiej. *Med. Dydak. Wychow.* 1980 R. 12 nr 2 s. 125-132, bibliogr.

1981

14. Chlorinated hydrocarbon residues in the blood of children from Warsaw and environs in 1980. *Rocz. Państw. Zakł. Hig.* 1981 R. 32 nr 5/6 s. 433-437

Współaut.: Tadeusz Syrowatka, Danuta Palut, Tadeusz Górski,

15. Deontologia lekarska. Wybrane materiały do seminariów. Wybór i oprac., Wyd. 2. Warszawa: AM, 1981 [2], 166 s., bibliogr.

16. Model wzoru osobowego polskiego lekarza uwzględniający zespół oczekiwań społecznych. (Streszcz. P. habilitacyjnej) *Med. Dydak. Wychow.* 1981 R. 13 nr 2 s. 176-177

17. Pozostałości węglowodorów chlorowanych we krwi dzieci z Warszawy i okolic w okresie 1980 roku. *Rocz. Państw. Zakł. Hig.* 1981 T. 32 nr 5/6 s. 433-437, bibliogr., Rez., Sum.

Współaut.: Tadeusz Syrowatka, Danuta Palut, Tadeusz Górski,

18. Światowa Federacja Psychiatryczna. Dekla-

racja Hawajska, 7 październik 1977. *Zdr. Psych.* 1985 R. 26 nr 1 s. 95-99; oprac.

Na podst. Deontologia Lekarska. Wyd. 2. 1981

1985

19. Anders Ludwik (1954-1920). W: *Słownik Biograficzny Zasłużonych Pediatrów. Z. 1.* Warszawa 1985 s. 7, il., bibliogr.

20. Człowiek tworzy siebie sam: IV Krajowa Konferencja lekarzy i humanistów Gdańsk 23-24 maja 1983. Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej. Gdańsk: Krajowa Agencja Wydawnicza 1985- 266, [1] s.; 21 cm; ISBN 83-03-01088-3 Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej

Współaut.: Bogdan Kamiński, Tadeusz M. Jaroszewski, Stanisław Kozłowski, Zdzisław Cackowski, Barbara Krupa- Woyciechowska, Mikołaj Kozakiewicz, Tadeusz Brzeziński, Światosław Ziemiański, Wojciech Natanson, Julian Blicharski, Karol Toeplitz, Bolesław Popielski, Stefan Raszeja, Halina Maślińska,, Adam Zych, Włodzisław Lebedziński, Danuta Kulakowska, Teresa Gołębiowska, Urszula Wieniawska- Januszewska, Jerzy Fiałkiewicz, Adam Kiedrzyński, Krzysztof Jarosław Brozi, Zbigniew Głasek, Ryszard Wiśniewski, Stefan Pikus, Tadeusz Zdrénka, Stanisław Katafias, Kazimierz Wenta, Jerzy Trębicki, Władysław Leszczyński, Krystyna Lasek, Władysław Pałubicki, Witold Tułbicki

21. Etyka i deontologia lekarska / pod red. Tadeusza Kielanowskiego. Wyd. 2 zmien. i rozsz. Warszawa: Państw. Zakład Wydawnictw Lekarskich 1985.- 216 s.; 24 cm ISBN 83-20009758

Współaut.: Józef Bogusz, Tadeusz Brzeziński, Bogdan Kamiński, Tadeusz Kielanowski, Zdzisław Marek, Bolesław Popielski, Stefan Raszeja,

22. Eksperyment medyczny na człowieku (zarys problematyki) W: *Problemy medycyny społecznej.* [T. 15].- Warszawa: 1987 s. 114-133

Współaut.: Zbigniew Szawarski,

23. Tradycje Kliniki Położnictwa i Chorób Kobiecych Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu w Warszawie. W: *Jubileuszowy Zjazd Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego, Kraków 8-10 września 1985 r. Materiały Zjazdu T. 1.* Streszcz. ref. – Kraków 1985 s. 215-216

Współaut.: L[ech] Ruzzkowski,, Z[bigniew] Sternadel

1987

24. Moralne problemy leczenia noworodków obarczonych głębokimi i nieodwracalnymi wadami rozwojowymi. *Pol. Tyg. Lek.* 1987 T. 42 nr 9 s. 268-272, tab., bibliogr.

Współaut.: Zbigniew Szawarski,

25. Refleksje nad kształceniem przeddyplomo-

wym i podyplomowym w położnictwie i ginekologii. W: *I Naukowe Spotkanie ginekologów i położników w Poznaniu „Dni Heliodora Święcickiego”*, Poznań, 25-30 maja 1987: II Dydaktyka.- Poznań: 187 s. 247-252, bibliogr., *Ginekologia Polska*

Współaut.: Janusz Czerkwiński, Longin Marianowski,

1988

26. Treatment of defective newborns- a survey of paediatricians in Poland. *J Med. Ethics.* 1988 Vol. 14 nr 1 s. 11-17, tab., bibliogr.

Współaut.: Zbigniew Szawarski,

1989

27. Dwa przypadki guzowatego zapalenia płuc. *Pediatr. Pol.* 1989 Vol. 64 nr 2 s. 107-111, il., bibliogr.

Współaut.: Małgorzata Błachowska, Juliusz Ostrowski, Krystyna Luczyńska- Podowska,

1993

28. Wyd.: Deontologia lekarska: wybrane materiały do seminariów. / Wyd. 4....., Warszawa: AM, 1993.- [2], 249 s.; 20 cm

29. Wzory osobowe polskiej deontologii lekarskiej. Warszawa: PTH 1993.- 99, [9] s.; il. bibliogr.; 24 cm; *Problemy Higieny*, 41

Cezary Korczak: Przedmowa

1997

30. Rola dokumentów deontologii lekarskiej jako podstawy prawa stanowionego w medycynie. *Probl. Med. Społ.* 1997 T. 32 s. 540-545, bibliogr.

31. Rozród wspomagany człowieka w świetle norm deontologicznych / red. i tłum. Romuald Dębski, Warszawa 1997.- 138 s., tab.; 21 cm

1998

32. Bioetyka w wybranych specjalnościach medycznych: Jubileusz 100 lat Polskiego Towarzystwa Higienicznego. Warszawa: PTH 1998, 109 s., il., 24 cm – Konferencja z okazji Jubileuszu 100 lat Polskiego Towarzystwa Higienicznego Warszawa 1998: *Problemy Higieny* 57

Współaut.: Cezary W. Korczak,

33. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego dotyczące technik wspomaganego rozrodu w leczeniu niepłodności. W: *Bioetyka w wybranych specjalnościach medycznych: Jubileusz 100 lat Polskiego Towarzystwa Higienicznego*, Warszawa 1998 s. 61-62 Konferencja z okazji Jubi-

leuszu 100 lat Polskiego Towarzystwa Higienicznego, Warszawa 1998, Problemy Higieny 57

34. Red.: Z kart historii Instytutu Matki i Dziecka./ red., Warszawa: IMiDz, 1998.- 119, [1] s., il., bibliogr.

2000

35. Edukacja medyczna na progu XXI wieku. *Med. Dydak. Wychow.* 2000 R. 32 nr 1/2 s. 64-75, bibliogr.

Współaut.: Janusz Wasyluk,

2001

36. Deontologiczne aspekty zarządzania informacją o pacjencie w ochronie zdrowia. W: *Problemy medycyny społecznej*. T. 33. Warszawa 2001 s. 286-289, bibliogr.

2002

37. Była taka podchorążówka w Warszawie....: wychowankowie Szkoły Podchorążych Sanitarnych 1922-1939: materiały z sesji naukowej: dokumentacja wystawy. Warszawa: Zakł. Wydaw. i Usług Reprograf. GBL, 2002, 117, [4] s., [20] tabl., il., tab., 24 cm, Sesja naukowa nt. Szkoły Podchorążych Sanitarnych Warszawa 28 czerwiec 2001

38. Problemy kształcenia podyplomowego w świetle Stanowiska Ogólnopolskiej Konferencji „Specjalizacje Lekarskie”. *Pol. Med. Rodz.* 2002 T. 4 nr 2 s. 141-143, tab. II Zjazd Polskiego Towarzystwa Medycyn Rodzinnej „Wyzwania i możliwości medycyny rodzinnej w Polsce u progu XXI wieku” - II Zjazd Polskiego Towarzystwa Medycyn Rodzinnej „Wyzwania i możliwości medycyny rodzinnej w Polsce u progu XXI wieku”, Łódź 2002 9-11 maja

Współaut.: Włodzimierz Otto,

39. Znaczenie konsultacji środowiskowej w tworzeniu uregulowań prawnych kształcenia specjalizacyjnego lekarzy. *Wiad. Lek.* 2002 T. 55 supl. 1 cz. 2 s. 836-839, Konferencja naukowa „Śląskie dni

medycyny społecznej i zdrowia publicznego”, Zabrze- Szczyrk 2002, Sum.

Współaut.: Włodzimierz Otto,

2003

40. Główna Biblioteka Lekarska- instrument wspomagający kształcenie podyplomowe pracowników ochrony zdrowia. *Pol. Med. Rodz.* 2003 T. 5 z. 3 s. 475-479, bibliogr., Sum. III Zjazd Polskiego Towarzystwa Medycyny Rodzinnej, Lublin 11-13 września 2003

Współaut.:, Ewa Włostowska, Jacek Drogosz

2004

41. Problem kwaśnego papieru i ratowanie Narodowego Zasobu Bibliotecznego. *Pol. Med. Rodz.* 2004 T. 6 z. 3 s. 1325-1331- II Kongres Polskiego Towarzystwa Medycyny Rodzinnej, Wrocław 29 września- 2 października 2004, bibliogr. Sum.

Współaut.:, Jacek Drogosz

2005

42. Dzieje piśmiennictwa lekarskiego. *Farm. Med. Prim. Care Rev.* 2005 Vol. 7 nr 2 s. 533-540, bibliogr., Sum.

Współaut.: Jacek Drogosz,

2007

43. Polska terminologia medyczna. P. 1-2. *Farm. Med. Prim. Care Rev.* 2007 Vol. 9 nr 3 s. 929-936, bibliogr., Sum.

Współaut.: Jacek Drogosz,

44. Polska terminologia medyczna. *Farm. Med. Prim. Care Rev.* 2007 Vol. 9 nr 3 s. 937-942, bibliogr., Sum.

Współaut.: Jacek Drogosz,

2010

45. Chirurgia ogólna, chirurgia szczególna, chirurgia operacyjna- XIX-wieczny rękopis. Próba ustalenia autorstwa rękopisu i czasu jego powstania. *Przew. Lek.* 2010 nr 2 s. 21-23, bibliogr., Sum.

Piotr Tomasz Cichocki: Zmarli dyrektorzy, kierownicy i pracownicy bibliotek medycznych (1950-2008). *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 51 portr.; Ryszard Żmuda: Prof. dr hab. Janusz Kapuścik (1932-1999). *Kronikarz* 2010/2011 R. 9 nr 15 s. 730; Tenże: Leksykon biograficzny uczonych i Słownik pracowników bibliotek medycznych na łamach *Forum Bibliotek Medycznych*. *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr 2 s. 299; Archiwum Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego – akta osobowe sygn. 44/237; Ministerstwo Zdrowia. Departament Nauki i Szkolnictwa Wyższego – akta osobowe; Główna Biblioteka Lekarska im. Stanisława Konopki w Warszawie- akta osobowe.

Ryszard Żmuda